

УДК 378+373.67+ 37.013.77

Реброва Олена Євгенівна,

доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри музичного мистецтва і хореографії ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського», м. Одеса

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ СТРАТЕГІЇ НАВЧАННЯ МИСТЕЦТВА В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ УКРАЇНИ

Мистецька освіта України інтегрує художньо-ментальні властивості мистецтва з метою вирішення низки завдань, що стоять перед різними рівнями та ланками освітнього простору України.

А втім, практика мистецької освіти все ж випереджає теоретичні настанови. З одного боку, практика навчання мистецтва пов'язана з нормативами, підпорядкована вимогам різноманітних «концепцій», «положень», що визначають стратегічний розвиток мистецького навчання та виховання молоді. З іншого боку, стохастичні явища в культурі, мистецтві впливають на художньо-естетичний досвід молоді шляхом проникнення в її життя та спілкування. Цей фактор майже не враховується в методичних порадах та положеннях. Водночас учителі мистецьких дисциплін, зокрема музики, хореографії, художньої культури перебувають на перетині реального та віртуального художньо-естетичного буття дитини, що й вимагає від них особливої винахідливості, творчого підходу, нестандартних шляхів залучення дітей до високоякісного мистецтва.

Швидкі динамічні зміни в мистецтві, в інформаційному та соціокультурному

просторі України, а також зменшення часових параметрів на дисципліні мистецтва у школі, загальна тенденція до нівелювання значущості мистецького навчання зумовлюють пошук альтернативних організаційно-методичних систем, спроможних оптимізувати процес навчання мистецтва.

Майже всі ґрунтовні дослідження орієнтуються на створення не просто методики, а організаційно-методичної системи (А. Козир, О. Єременко, О. Лобова, Н. Сегада, Т. Стратан-Артишкова, Н. Попович, В. Федоришин та ін.). Конкретно зосереджено увагу на організаційно-методичній системі музично-педагогічного процесу у вищій школі: формуванні духовного потенціалу майбутнього вчителя у працях О. Олексюк, М. Ткач; системі формування художньої культури майбутнього вчителя в дослідженні О. Щолокової; моделі професійного становлення вчителя мистецьких дисциплін та її організаційно-методичного забезпечення в роботі В. Орлова. Слід відзначити організаційно-методичну систему навчання обдарованих учнів на базі шкіл естетичного профілю (О. Комаровська).

Організаційно-методичні системи як нелінійні, відкриті форми навчання

У статті висвітлено питання організаційно-методичного забезпечення процесу навчання мистецтва в умовах сучасних викликів, які постають в освітньому просторі України. Визначено стратегічні напрями, що оптимізують процес навчання мистецтва дітей та молоді і є альтернативними до традиційних, усталених організаційних форм: класно-урочної, гурткової, лекційної. Обґрунтовано доцільність кожного із стратегічних напрямів. Визначено відповідні наукові підходи, домінуючі принципи та організаційні форми.

Ключові слова:

організаційно-методична система; організаційно-методичні стратегії, навчання мистецтва, освітній простір.

мистецтва стають чинником взаємодії педагогічних потенціалів різних видів мистецтва, що посилює їхній вплив на духовність особистості. Так, наприклад, виникла система поліхудожнього виховання Б. Юсова (термін запропонований науковцем у 1987 р.). У його концепції поліхудожність – це розуміння мистецтва як первісної основи мислення людини за ступенем спільності та значущості для людського духу [8, с.214]. Ця ідея була актуальною, оскільки відповідала парадигмі міждисциплінарних досліджень, що спрямовані на відкриття нового знання засобами наукової інтеграції. У мистецькій освіті актуалізувалася теза Я. Коменського: не можна вивчати окремо те, що виникло як єдине. Зазначене вплинуло й на розробку теоретико-методичних засад мистецької інтеграції у ЗНЗ України. Орієнтиром для вчителів музики та образотворчого мистецтва стала розроблена колективом науковців, співробітників Інституту проблем виховання НАПН України (Л. Масол (наук. керівник), Н. Ганнусенко, О. Комаровська, С. Ничкало, О. Оніщенко, В. Рагозіна) Концепція художньо-естетичного виховання учнів, а також Державний стандарт початкової і основної школи.

Саме ці документи стали підґрунтям системи інтегрованого навчання мистецтва в початковій і основній ланках ЗНЗ (Л. Масол), викладання художньої культури (Н. Миропольська), що була започаткована в межах Всеукраїнського експерименту «Художньо-естетична освіта і виховання учнів ЗНЗ у процесі впровадження інтегрованих курсів» (2007–2013 рр.) у п'ятнадцяти областях України і продовжує успішно реалізовуватися й поширюватися в загальноосвітніх навчальних закладах України.

Сьогодні ми вже можемо підбити певні підсумки, що вказують на достатній рівень художньої освіченості випускників шкіл, котрі навчалися в умовах запровадження експериментальної програми. Водночас варто наголосити, що в межах експерименту жодної години на викладання дисциплін мистецтва не було знято з розкладу. У деяких школах викладали провідні науковці, здійснювалися пошуки цікавих форм, бінарних уроків. Однак ані уроки музики, ані образотворчого мистецтва не втрачали своєї унікальної властивості впливати на творчий розвиток дітей. Якісним методичним забезпеченням цієї системи були посібники, монографії, зокрема: підручники з «Мистецтва» на всю паралель класів – від початкової до старшої ланок (Л. Масол і послідовники – автори підручників), навчально-методичне забезпечення викладання «Художньої культури» (Н. Миропольська), колективні монографії «Технології інтегрованого навчання у просторі урочної і позаурочної роботи в ЗНЗ» (Л. Масол, Н. Миропольська, О. Комаровська та ін.).

Досвід інтегрованої мистецької освіти зарубіжжя й України обговорювався вченими лабораторії мистецької освіти й художньо-естетичного виховання ІПВ НАПН України і педагогами мистецьких дисциплін на щорічних спершу Всеукраїнських і вже п'ять років як Міжнародних школах методичного досвіду з проблем мистецької освіти у м. Миколаєві.

Наведені приклади ми визначаємо як системи результативності та процесуальності, їх відрізняє те, що вони вказують на процес, завдяки якому було отримано результат. Однак наукового визначення організаційно-методичних

систем як альтернативного ресурсу навчання мистецтва в їх розмаїтті в науковій літературі представлено не було.

Мета статті: на основі узагальнення наукової літератури та педагогічного досвіду представити найактуальніші організаційно-методичні тенденції навчання мистецтва, які відповідають певним напрямам альтернативного педагогічного ресурсу мистецької освіти.

Розглядаючи організаційно-методичні системи в педагогічній теорії та практиці, ми дійшли висновку, що вони є найбільш усталеними, такими, що важко оновлюються. Це пояснюється існуючими формами організації навчання: класно-урочна, лекційна. Проте інноваційний характер організаційно-методичних систем, що застосовуються в мистецькій освіті, сьогодні реалізується саме в площині організації. Нагадаємо, що в основі поняття «організація» лежить стародавнє латинське «organize» – «повідомляю», «влаштовую», що тлумачиться як об'єднання індивідів в єдине ціле для спільної дії. Ми розглядаємо організаційно-методичні стратегії мистецької освіти як векторальний набір комплексів методичного забезпечення, ядром яких є інновації в організації художньо-творчого, розвивального, навчального процесів активного засвоєння мистецтва.

Вибір таких стратегій на сьогодні зумовлений факторами: зменшення нормативного часу вивчення мистецтва в загальноосвітній школі; збільшення попиту на засвоєння мистецтва у творчих колективах, студіях як засобу творчого розвитку та самореалізації; потужний вплив нового явища – віртуальної естетики, використання світового мистецтва в оформленні відеопродукції розважального, ігрового характеру, що не виключає й просвітницького аспекту; відкритість глобалізованого світу, що спонукає до врахування полікультурних реалій під час навчання мистецтва; інтеграційні тенденції в мистецькій освіті, що передбачають об'єктивно створені поліхудожні умови навчання.

Відповідно до завдань мистецької освіти України та умов, у яких сьогодні вона реалізується, стратегічними тенденціями побудови організаційно-методичних систем на всіх рівнях можна

вважати такі напрями: проєктивний, неформальний та інформальний, міждисциплінарний, полімодалний, кроскультурний та полікультурний, агоністичний.

Проєктивний напрям: організаційно-методичні системи, побудовані на проєктних технологіях, у яких домінуючим принципом є принцип партисипації: залучення учнів, студентів до організації процесу навчання [2; 5]. Принцип партисипації вважається надбанням теорії та практики управління, а втім, він історично використовується в музичному навчанні під час залучення учнів до співтворчості, обговорення художньої ідеї твору тощо. Організаційними формами переважно обираються різноманітні комбінування роботи малих груп. Визначення ідеї (у нашому випадку – навчання музики або інших видів мистецтва); розподіл завдань між групами, добір інформаційного, ілюстративного матеріалів, компонування їх відповідно до ідеї та обраного жанру; безпосереднє проведення заходу; обговорення результатів та можливої перспективи нових проєктів – ось основні етапи проєктної технології.

Цей напрям є дуже актуальним, оскільки дозволяє поєднати вирішення завдань музичного навчання, які за браком часу не можуть бути ефективно розглянуті; з іншого боку, ця організаційна стратегія має у своєму ресурсі години позашкільного виховання, у межах яких проєкти здійснюють функцію поглиблення та продовження навчального процесу.

Неформальний та інформальний напрями: організаційно-методичні системи, зорієнтовані на потенціал неформальних (добровільна музично-педагогічна діяльність особистості, яка здійснюється незалежно від формального навчання в педагогічному закладі освіти, реалізується здебільшого в музично-творчих колективах і не супроводжується видачею диплома офіційного зразка [4, с. 245]) та інформальних (самоорганізована самоосвіта, індивідуальна пізнавальна діяльність, життєвий, соціальний досвід; неорганізоване і зазвичай нецілеспрямоване опанування інформацією [4, с. 246]) форм здобуття освіти та самоосвіти.

Це переважно організаційні форми, які сьогодні розповсюджені через мережу різноманітних курсів, студій, паляців творчості молоді тощо. Не можна не вказати й на стохастичні явища в соціокультурному просторі, що потребують фахової мобільності від учителів. Інколи в питаннях сучасного музичного, особливо естрадного, мистецтва учні орієнтуються краще за вчителів.

Вкажемо також на вплив віртуально-естетичного феномену. Саме інформаційні технології, які послуговуються художніми засобами виразності, стають найбільш міцним трансформатором певної художньої інформації, яку дитина може сприймати позасвідомо. Наприклад, музичний супровід мультфільму, в якому використовується твір Р. Шумана «Дід Мороз», дозволяє не лише проглянути цікавий мультфільм, а й почути гарну музику, яка ілюструє яскраві образи й допомагає емоційно пережити їх художньо-естетичній контекст.

Міждисциплінарний напрям: організаційно-методичні системи, що ґрунтуються на міждисциплінарному синтезі в галузі мистецьких та гуманітарних дисциплін. Слід наголосити, що міждисциплінарні дослідження сьогодні вважаються найбільш ефективними для наукового пізнання. Певним чином з міждисциплінарністю кореспондується розроблена в системі мистецької освіти ідея інтегрованого вивчення дисциплін мистецтва. Ця ідея актуалізована фактором об'єктивно існуючого поліхудожнього середовища навчання студентів педагогічних університетів. Наше дослідження, присвячене формуванню художньо-ментального досвіду, показало суттєвий вплив сумісного навчання музикантів та хореографів, особливо в межах інтегрованого викладання світової художньої культури. У ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» ця дисципліна викладається не за видами мистецтва, а за історико-стильовим принципом, у межах якого всі види мистецтв поєднані. Така практика доцільна для майбутньої фахової діяльності студентів. Їхня педагогічна практика з викладання художньої культури в школі базується саме на такому прин-

ципі. Окрім того, генеруючим початком стає ідея зіставлення та сполучення засобів мови різних видів мистецтв. Ця стратегія забезпечує набуття методичного та інноваційно-технологічного досвіду. Так наприклад, у проєкті «Мова архітектури» студенти, які адаптувалися до роботи в умовах бінарного уроку, обрали комбіновану форму: урок-образ; урок-демонстрація, урок-екскурсія. Мета уроку полягала у визначенні засобів виразності архітектури як виду мистецтва та у усвідомленні її спільних та відмінних рис у порівнянні з іншими видами мистецтв. Студенти визначили таку мету як тактичну, а стратегічною стало формування художнього світосприйняття учнів навколишнього «архітектурного середовища». Безумовно, було здійснено аналіз відомої фрази: «Архітектура – застигла музика» саме в контексті порівняння засобів виразності. Виявилось, що учні, які сприймали урок студентів, не звертали уваги на архітектуру свого міста, не виявляли зацікавлення та критичного ставлення до цього виду мистецтва. Але на наступних уроках вони згадували вивчену тему із зацікавленням.

Повертаючись до методології міждисциплінарного напрямку, вкажемо, що в ньому закладений ще один потенціал. Йдеться про тектологію (організаційна наука в концепції О. Богданова [1]), згідно з якою усі науки мають спільні методи. Ці ідеї знайшли продовження в синергетичній парадигмі. Цікавою, на нашу думку, є трансформація цієї спільності у сферу творчості. Так, наприклад, Е. Соснін і Б. Пойзнер застосовують міждисциплінарний підхід в інтерпретації творчості через обґрунтування двох тез: творчість природи і творчість людини – різні сфери творчості, які мають спільне генетичне коріння; для поглибленого розуміння феномену творчості необхідні системні узагальнення багатьох синтезуючих дисциплін, зокрема синергетики, а також полідисциплінарні дослідження [7].

Визначаючи цей напрям, вкажемо, що він спирається на художньо-ментальний підхід, дозволяє поєднати вплив декількох чинників, а саме: комунікативність фахового середовища навчання, регіональні цінності та тра-

диції, полікультурні та поліхудожні релізії тощо [6]. Домінуючими є принципи синергії, інтеграції, поліхудожнього середовища навчання. Організаційними формами інколи стають бінарні уроки, залучення до уроку альтернативного художнього матеріалу, нерідко із запрошенням творчих особистостей: на уроки музики запрошуються поети, актори, художники; на уроки образотворчого мистецтва – музиканти, хореографи тощо.

Полімодальний напрям: організаційно-методичні системи цілеспрямовано розраховані на поєднання різних модусів діяльності, почуттів, психологічних та ментальних процесів. Цей напрям за формами спирається і на здійснення проєктів, і на бінарні уроки. Під час проведення бінарних уроків діти мають можливість малювати образи музичних творів, як вони їх уявляють; можуть визначити, яка музика більш відповідна настрою картини, як поєднуються між собою засоби виразності музики та образотворчого мистецтва. Головне, щоб процес навчання активізував різні модуси сприйняття та творення мистецтва.

Справедливо кажуть, що нове – це забуте старе. Ми в цьому переконалися, коли з творчою лекцією до факультету музичної і хореографічної освіти Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського» у травні 2015 р. приїздила професор Єрусалимської академії музики і танцю Т. Й. Вендрова. Вона продемонструвала активні методи сприйняття музики, які колись кваліфіковано застосовувалися на уроках у школі. Але в Ізраїлі вони знайшли нове прочитання. Науковець згадувала про це у своїх публікаціях [3]. Йдеться про рухові методи музичного сприймання. Діти показують руками в певній траєкторії та алгоритмах рухів музичні образи, розгортання музичної форми, її драматургію. Це не просто вільні рухи, це мова рук, які передають мову музики. Після цікавих тренінгів професор пропонувала відео таких уроків і навіть рухове сприйняття концертів. Діти чітко орієнтувалися в будові твору, вони правильно показували руками штрихи, напрям мелодії, навіть фактуру. Повтори теми вимагали повтору рухових елементів.

Ми не будемо давати кваліфіковану оцінку методики як такої, можемо лише констатувати з побаченого, що музика викликає дуже велику зацікавленість у дітей різного віку, вони вміють її слухати, більш глибоко проникати в її образи та засоби виразності, якими вони передаються. Отже, цей напрям ми відносимо також до полімодальних, оскільки він перебуває в площині активізації слухового та кінестетичного сприйняття музики. А втім, до нього може бути доданий ще й зоровий модус, оскільки нерідко в цій методиці застосовують наочні схеми рухів рук, навіть малюють «ментальну карту твору». Це розвиває ризоматичне мислення, яке набагато продуктивніше, ніж лінійне.

Домінуючим принципом у цьому напрямі є стимулювання розвитку різноманітних почуттів під час сприймання музики. Даний принцип кореспондується з акмеологічним та антропологічним підходами, які нині стають актуальними в процесах навчання мистецтва та розвитку творчої особистості.

Крос-культурний та полікультурний напрям: організаційно-методичні системи, які розраховані на здійснення навчання мистецтва в умовах полікультурного середовища навчання або з метою підготовки до життя в такому середовищі. Важливу роль тут відіграє змістовий компонент, який і зумовлює організаційні форми. Це пояснюється тим, що «діалог культур» (М. М. Бахтін, В.С. Біблер) здійснюється саме через діалог культурних цінностей та культурної спадщини різних народів. Це важливо враховувати в полікультурних регіонах, де мешкають представники різних етносів. Вони дотримуються своїх свят, традицій, релігійних канонів, вони є представниками своєї культури, ментальності. Але спільне проживання в одному регіоні зумовлює потребу бути компетентними в традиціях усіх його представників, що є основою міжетнічної толерантності. Через мистецтво таку якість сформуванню набагато ефективніше, ніж через інші канали поінформованості.

Останнім часом серед досліджень, присвячених музичному навчанню, дедалі більше дисертації з проблем полікультури та полікультурної освіти,

як в зарубіжній педагогіці позначається як мультикультурна освіта (J. Banks, G. Gay, M. Craft, C. Sleeter). На практиці ми спостерігаємо збільшення кількості заходів, які присвячені тим чи іншим святам різних етносів. Отже, саме свято, його зміст зумовлює організаційно-методичні форми.

Ще одна тенденція, яка має крос-культурну функцію, – проведення тижнів культури тієї країни, мова якої вивчається в школі: німецької, англійської, французької, польської тощо. Це гарний привід ознайомитися з музикою цих країн, традиціями, а також згадати видатних композиторів, виконавців, танцюристів тощо, які є її найкращими представниками.

Агоністичний напрям: організаційно-методичні системи, які спрямовані на реалізацію умов благородного змагання, конкурентоспроможності, визначення рейтингу тощо. Ми позначили цей напрям грецьким словом, оскільки принципи агоністики в педагогіці походять саме з традицій грецької культури. Навчання мистецтва завжди передбачало два види презентації досягнень: концерт (або вистава, показ, виставка) та конкурс. Конкурс обов'язково передбачає чітко розроблені програмні вимоги та критерії оцінювання. Але, на жаль, принцип благородного змагання та оприлюднення справедливих результатів часто порушується через втручання побічних факторів. Конкурси для дітей мають бути насамперед справедливими, діти мають усвідомлювати свої переваги та недоліки, ставитися до них із розумінням, щоб вибудовувати стратегію на поліпшення результатів. Отже, домінуючими принципами в цьому напрямі є: принцип стимулювання особистісних досягнень, мотивації творчого зростання; неупередженого та справедливого оцінювання досягнень.

Ось основні методичні аспекти, які характеризують кожний з окреслених нами напрямів організаційно-методичних стратегій навчання мистецтва.

Висновки. Узагальнення теоретичних досліджень та аналіз педагогічної практики дозволило констатувати наявність таких стратегічних напрямів: проєктивний, неформальний та інформальний, міждисциплінарний, полімо-

дальний, крос-культурний та полікультурний, агоністичний. Кожному з них притаманні наукові підходи, домінуючі принципи, певні характерні організаційні форми, а саме:

1. Проєктивний напрям: принципи партисипації, педагогічного менеджменту; організація навчального процесу через роботу в малих групах.

2. Неформальний та інформальний напрями: аксіологічний підхід та опора на принципи критичного ставлення до смислового контексту твору, принцип опертя на вітальний мистецький досвід, врахування віртуально-естетичного фактору мистецької самоосвіти; організаційні форми інтерактивного характеру, під час яких художньо-естетичні доміанти відіграють організаційну роль.

3. Міждисциплінарний напрям: художньо-ментальний та когнітивний підходи; принцип інтеграції, синергії, врахування поліхудожнього середовища навчання; організація навчання у формі бінарних уроків або із застосуванням різноманітних художньо-інформаційних ресурсів, нерідко із запрошенням творчих особистостей або вчителів інших предметів навчання.

4. Полімодальний напрям: акмеологічний та антропологічний підходи; принцип стимулювання розвитку різноманітних почуттів, формування творчої особистості; альтернативні форми навчання (відвідування театру, музеїв з подальшим залученням здобутого досвіду в навчальний процес) або включення в навчальний процес різних видів творчої діяльності (малювання на уроках музики, прослуховування музики під час малювання тощо).

5. Крос-культурний та полікультурний напрями: художньо-ментальний, етнокультурний підходи; принципи «діалогу культур», врахування полікультурного середовища навчання, опора на регіональні особливості соціокультурного простору. Проєктні форми організації, тематичні часово-продовжані заходи.

6. Агоністичний напрям: акмеологічний та антропологічний, особистісно-орієнтований підходи; принципи стимулювання особистісних досягнень, мотивації творчого росту, неуперед-

женого та справедливого оцінювання досягнень; конкурсні, рейтингові, ігрові форми.

Безумовно, кожний із напрямів, що представляє стратегію організаційно-методичних системи навчання мистецтва, має свої переваги, педагогічний потенціал, який ще треба докладно дослідити та побудувати на цій основі ґрунтовні методичні розробки. Окрім того, кожний із напрямів передбачає запровадження відповідних елементів системи методичного забезпечення: педагогічних умов та методів, технік і технологій. Але найголовнішим є змістова складова, яка й наповнює систему смислом, художніми ідеями, найактуальнішими в часи складних державних випробувань, націотворення, зміцнення духовності нації.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Богданов А. Очерки организационной науки [Електронний ресурс] / А. Богданов. – Режим доступа: www.magister.msk.ru/library/revolt/bogda001.htm
2. Быстрай Е. Б. Межкультурно-партисипативный подход как теоретико-методологическая стратегия формирования межкультурной педагогической компетентности [Електронний ресурс] / Е.Б. Быстрай // Вестник ОГУ– 2003. – №6. – С. 78–83. – Режим доступа: http://vestnik.osu.ru/2003_6/13.pdf.
3. Вендрова Т. Й. Система Д. Кабалеvского и некоторые аспекты музыкального воспитания в школах Израиля / Т. Й. Вендрова // Учитель музыки, 2011. – № 4. – С. 13–19.
4. Попович Н. М. Теорія і методика формування професійно-особистісного досвіду вчителя музики в системі неперервної педагогічної освіти : дис. доктора пед. наук спец. 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти / Наталія Михайлівна Попович. – Київ, 2015. – 514 с.
5. Реброва О. Є. Партисипативний підхід у формуванні проектної культури майбутніх учителів / О. Є. Реброва, Н. Є. Татарицева // Modern Tendencies in Pedagogical Science of Ukraine and Israel: the way to integration. The 4th issue of the scientific works of Israel and Ukrainian scholars. – Ariel, 2013. – С. 318–323.
6. Реброва О. Є. Методологічні основи педагогічної ментальності: культурологічний та професійний аспекти : [монографія] / О. Є. Реброва. – Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2012. – 283 с.
7. Соснин Э. А. Из небытия в бытие: творчество как целенаправленная деятельность [Електронний ресурс] / Э. А. Соснин, Б. Н. Пойзнер. – Томск : STT, 2011. – 520 с. Режим доступа: <http://window.edu.ru/resource/579/73579/files/Book.pdf>.
8. Юсов Б. П. Стратегия взаимодействия искусств в воспитании школьников (Новая па-

радигма) / Б. П. Юсов // Взаимодействие искусств: методология, теория, гуманитарное образование : Материалы Международной научно-практической конференции. 25 – 29 августа 1997 г. [Ред. Л. П. Казанцева, сост. П. С. Волкова]. – Астрахань, 1997. – С. 214 – 220.

REFERENCES

1. Bogdanov, A. *Ocherki organizatsionnoi nauki* [Essays on organizational science]. Retrieved from www.magister.msk.ru/library/revolt/bogda001.htm.
2. Bystrai, E. B. (2003). *Mezhkulturno-partisipativnyi podkhod kak teoretiko-metodologicheskaya strategiya formirovaniia mezhkulturnoi pedagogicheskoi kompetentnosti* [Intercultural and participatory approach as a theoretical and methodological strategy of formation of intercultural pedagogical competence]. *Vestnik OGU*, 6, 78–83. Retrieved from http://vestnik.osu.ru/2003_6/13.pdf.
3. Vendrova, T. Y. (2011). *Sistema D. Kabalevskogo i nekotorye aspekty muzykal'nogo vospitaniia v shkolakh Izrailia* [D. Kabalevsky's system and some aspects of musical education in Israel schools]. *Uchitel Muzyki*, 4, 13–19.
4. Popovych, N. M. (2015). *Teoriia i metodyka formuvannia profesiino-osobystisnoho dosvidu vchytelia muzyky v systemi nepererвної pedahohichnoi osvity* [Theory and methods of formation of a music teacher's professional and personal experience in system of long-life professional education (Doctoral dissertation, Kyiv)].
5. Rebrova, O. Ye., & Tatoryntseva, N. Ye. (2013). *Partysypatyvnyi pidkhid u formuvanni proektnoi kultury maibutnikh uchyteliv* [Participatory approach in formation of the project culture of future teachers] In *Modern Tendencies in Pedagogical Science of Ukraine and Israel: the way to integration. The 4th issue of the scientific works of Israel and Ukrainian scholars* (pp. 318–323).
6. Rebrova, O. Ye. (2012). *Metodolohichni osnovy pedahohichnoi mentalnosti: kulturolohichni ta profesiyni aspekty* [Methodological foundations of pedagogical mentality: Cultural and professional aspects]. Kyiv: NPU imeni M.P. Dragomanova.
7. Sosnin, E. A. & Pozner B.N.. (2011). *Iz nebytia v bytie: tvorchestvo kak tselenapravlennaia deiatelnost* [Out of the non-existence into being: Creativity as a purposeful activity]. Tomsk: STT. Retrieved from <http://window.edu.ru/resource/579/73579/files/Book.pdf>.
8. Yusov, B. P. (1997). *Strategiia vzaimodeistviia iskusstv v vospitanii shkol'nikov (Novaia paradigma)*. Strategy of arts interaction in the education of students (New paradigm). In L. P. Kazantseva (Ed.), *Vzaimodeistvie iskusstv: metodologii, teoriia, humanitarnoe obrazovanie*. Proceedings of Conference (pp. 214–220). Astrakhan.

Стаття надійшла до редакції 17.03.2016 р.

У статті визначено педагогічні умови формування художньо-виконавської майстерності майбутніх піаністів з КНР у контексті фахової підготовки, а саме: усвідомлення суб'єктами освітнього процесу сутності та цінності художньо-виконавської майстерності для професійного розвитку; організація художньо-виконавської діяльності майбутніх піаністів з КНР на основі задачної технології; стимулювання рефлексивно-творчої діяльності піаніста в музично-виконавському процесі. Запропоновані й адаптовані автором педагогічні умови можуть бути використані в навчально-виховному процесі вишів педагогами, які здійснюють підготовку студентів за спеціальністю «Музичне мистецтво».

Ключові слова:

педагогічні умови, художньо-виконавська майстерність, піаністи, професійна підготовка.

Європейський вектор розвитку країни, активізація міжнародних економічних процесів обумовлюють зростання вимог до рівня підготовленості майбутніх фахівців музичного профілю, адже вони є стратегічним ресурсом та інтелектуальним потенціалом культурного розвитку держави, яка має стати конкурентоздатною у сферах науки, мистецтва та освітніх послуг на світовому рівні. Вивчення теорії та практики підготовки майбутніх фахівців музичного профілю в умовах вищої школи свідчить, що процес формування художньо-виконавської майстерності майбутніх інструменталістів у професійній діяльності не завжди реалізується, оскільки відсутнє адекватне системне та технологічне підкріплення цього процесу, що значною мірою позначається на якості підготовки випускників. У зв'язку з цим проблема формування художньо-виконавської майстерності в ході професійної підготовки майбутніх піаністів з КНР є актуальним напрямом музичної педагогіки.

Концептуальні основи проблеми професійної підготовки майбутніх фахівців розкрито в працях Н. Гураль-